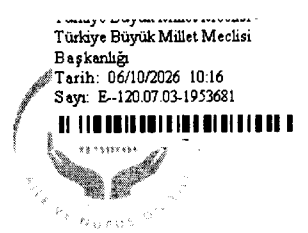

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-23306694

Konu : Soru Önergeleri (7/44180)

7/44180 Gr 153

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.05.2026 tarihli ve 1855925 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/44180 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/44180 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 3658CC1D-FC46-4A17-80C5-9145BA1E9323

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK

Sosyal Çalışmacı

Telefon No: (312) 705 73 30

**Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK'e Ait 7/44180 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önermesine İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımız engellilerin temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere erişilebilirlik ile ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinde yapılı çevre, özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile bilgilendirme hizmetleri, bilgi ve iletişim teknolojisinin erişilebilir olması hüküm altına alınmıştır. Ayrıca geçici 2 nci ve geçici 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca anılan Kanun maddelerine istinaden 20/07/2013 tarihinde yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği gereği illerde valilikler bünyesinde komisyonlar oluşturulmuş olup, yükümlülükleri yerine getirmeyen belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar için komisyonlar tarafından yapılan denetimler sonucunda erişilebilir olmayan her bir tespit için idari para cezası uygulanabilmektedir. Bugüne kadar 67.361 adet denetim gerçekleştirilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda engellilerin memur olarak istihdamı 53'üncü madde ile düzenlenmiştir. İlgili madde uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları, bu Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadroların %3'ü oranında engelli personel istihdam etmekle yükümlüdür. 2011 yılında yapılan değişiklikle birlikte engelli memur alımına yönelik sınav sistemi merkezi hâle getirilmiştir.

2011 yılında yaklaşık 21 bin olan engelli memur sayısı, 2026 Temmuz ayı verilerine göre 83.127'ye yükselmiş olup kamu kurum ve kuruluşlarının kota kapsamında istihdam etmesi gereken engelli memur sayısı 78.306'dır.

Diğer taraftan, evde bakım yardımı arz ve talep odaklı bir sosyal yardım modelidir. Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği 5 inci maddesinin birinci fıkrasına göre engelli bireyin evde bakım yardımından yararlanması için;

- Hanede ikamet eden tüm bireylerin her ne ad altında olursa olsun her türlü gelir toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının, asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olması,
- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca bakıma ihtiyacı olan engelli bireyin (m) bendinde belirtilen koşulları sağlayan son tarihli sağlık raporuna sahip olması,
- Günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyeceğinin heyet tarafından bakım raporuyla tespit edilmesi gerekmektedir.

İlgili mevzuatlarda belirtilen şartları sağlayan kişiler evde bakım yardımından yararlanabilmektedir.

Engelli bireylere yönelik gündüzlü bakım ve rehabilitasyon merkezleri ile engelli bireylerden ailesi yanında bakımı sağlananların ihtiyaçlarının giderilmesi ve ailelerin rahatlatılması, sosyal hayata aktif katılımlarının sağlanması hedeflenmektedir. Engelli bireylerin ailesi yanında çevresinden ayrılmadan bakımının gerçekleştirildiği tam veya yarı zamanlı olarak gündüz hizmet veren merkezlerde; engelli bireyin öz bakım ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra toplumsal hayata katılımlarını sağlamak üzere eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler yürütülmekte, ailelerine danışmanlık hizmeti verilmektedir. Bakanlığımız bünyesinde, gündüz hizmet modeli uygulanmakta ve bu merkezler ile hizmet alan engelli birey sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Engelli bireylerin ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata diğer bireylerle eşit bir şekilde katılmaları için ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi, engelli bireylere yönelik yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, bu alanda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamak Bakanlığımızın temel hedefleridir.

Bakanlığımız engelli bireylerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmekten ve Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'nin uygulanmasının izlenmesinden sorumlu odak kurumdur.

Bu çerçevede; yasaların, politikaların, kamu hizmetlerinin ve kaynaklarının EHİS'e göre uyumlaştırılmasına yönelik çalışmalar koordine edilmekte, ilgili tarafları bilgilendirici ve bilinçlendirici faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Engelli bireylere yönelik geliştirilecek politikalara yön vermesi amacıyla hazırlanan "2030 Engelsiz Vizyon Belgesi" 3 Aralık 2021 Dünya Engelliler Günü'nde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından ilan edilmiştir.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin 2023-2025 yılları arasındaki uygulama aracı olan Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanan ilk "Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı" nın tüm taraflarca hassasiyetle uygulanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ise 2 Şubat 2023 tarihli ve 32092 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile tüm alanlarda güçlü koordinasyon, çok taraflı iş birliği ve engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile engelliliği anaakımlaştıran ve engelli bireylerin engellilikten kaynaklı ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran ve 8 politika alanı üzerine inşa edilen 31 hedefe yönelik 107 eylem alanı kapsamında 316 faaliyet hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Bu kapsamda, engelli bireylere bağımsız yaşam için bireysel ve sosyal destekler sunma amacıyla Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nda yer alan "Bağımsız Yaşam" başlıklı politika alanında 4 hedefe yönelik 14 eylem alanı çerçevesinde 54 faaliyetin gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Engelli haklarının korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesine ilişkin konularda mevzuat çalışmaları yapmak, hak ihlalleri durumlarında alınabilecek önlemlere ilişkin tavsiyelerde bulunmak, konuya ilişkin strateji belgesi ve eylem planları hazırlamak ve hazırlananlara ilişkin görüş bildirmek, engelli hakları konusunda kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu sağlamak amacıyla 2021/23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi doğrultusunda "Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu" oluşturulmuştur. İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile engellilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan Kurul, çalışmalarına devam etmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve

Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun kapsamında %40 ve üzeri oranda engelli raporu olan, sosyal güvencesi olmayan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Aylığı; 18 yaşından küçük özel gereksinim düzeyi en az hafif düzeyde olan veya %40 ve üzeri oranda engelli olan yakını bulunan ve hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık geliri, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden az olan Türk vatandaşlarına Engelli Yakını Aylığı bağlanmaktadır.

Ayrıca 2022 sayılı Kanun kapsamındaki engelli ve yaşlı aylık tutarları ile ilgili olarak; aylık tutarları Anayasanın 65 inci maddesi çerçevesinde mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde belirlenmektedir. 2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarının aylık tutarları, Kanunda belirtilen gösterge rakamı ile memur maaş katsayısının çarpımından bulunacak tutara 5454 sayılı Kanuna göre %5 ya da %4 ek ödeme eklenerek belirlenmektedir.

Bununla birlikte 3294 sayılı Kanun hükümlerine göre 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, 60/c-1 ve 60/c-3 kapsamındaki genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin hastane, ilaç, reçete, optik katılım payı muhteviyatında ödedikleri katılım payı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından söz konusu kişilere geri ödenmektedir.

Ayrıca yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın ev temizliği ve kişisel bakımları gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Ulusal VEFA Programı, ihtiyaç sahibi engelli vatandaşlarımızın topluma uyumunu kolaylaştıracak her türlü araç gereç, cihaz, protez vb. ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik Engelli İhtiyaç Yardımı, özel eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimli öğrencilere yönelik Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması gibi yardım programları yürütülmektedir.

Diğer taraftan, Bakanlığımız toplumda engelli bireylere yönelik olumsuz tutumların dönüştürülmesi, engelli bireylerle toplumsal yaşamın her alanında doğru bir iletişim kurulabilmesi ve bu alanda farkındalığın oluşturulması amacıyla başta kamu kurumları çalışanları olmak üzere toplumun değişik kesimlerine yönelik; "Engelli Bireylere Yönelik Tutumlar ve Engellilerle İletişim" konulu seminerler düzenlemektedir. Bu kapsamda; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, PTT, Ankara Büyükşehir Belediyesi ile havayolu şirketleri çalışanlarına yönelik seminerler düzenlenmiştir. Önümüzdeki süreçte; kamu kurumları ile birlikte bankacılık sektörü, ulaşım ve taşımacılık sektörü, medya sektörü vb. sektörlerle yönelik eğitimlerle toplumda farkındalık ve kapsayıcılığın yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilecektir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.